

Protokoll fra møte om Markedsbalansering 16.august 2016

Tilstedes:

Sveinung Svebestad, styreleder Nortua SA

Ståle Gausen, styreleder Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund

Hans Thorn Wittusen, visekonsernsjef Nortura

Bjørn-Ole Juul Hansen

Sekretær: Dag Henning Reksnes

Partene gikk gjennom notat «Felles innspill om ny markedsbalansering» og punktvis liste «Hva Nortura og KLF er enig om knyttet til felles forslag til ny markedsbalanseringsordning og faglige tiltak/opplysningsvirksomhet».

Partene er enig om at dette er deres felles innspill til den nye Landbruksmeldingen og den etterfølgende behandlingen i Stortinget. Partene forplikter seg helt og fullt til å jobbe for at den felles forståelsen og forslag til løsning gjennomføres inntil annet er avklart mellom partene.

Partene er videre enig om at det skal fortsatt være tett dialog for å avklare, utdype og videreutvikle innholdet som beskrives i notatet «Felles innspill om ny markedsbalansering» så lenge saken er til politisk behandling og deretter, dersom partenes forslaget går igjennom, når det gjelder innspill til landbruksmyndighetene for utarbeiding av ny forskrift og andre endringer som måtte være behov for å gjøre i regelverk.

Sveinung Svebestad

Styreleder Nortura

Hans Thorn Wittusen

Visekonsernsjef Nortura

Ståle Gausen

Styreleder KLF

Bjørn-Ole Juul-Hansen

Adm. dir KLF

Punktvis liste

Hva Nortura og KLF er enig om knyttet til felles forslag om ny markedsbalanseringsordning og faglige tiltak/opplysningsvirksomhet

1. En fellesfinansiert markedsbalanseringsordning og fellesfinansierte faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for kjøtt og egg, finansiert fra omsetningsmidler
2. Nortura skal være markedsregulator
3. Omsetningsrådet skal fastsette bruken av fellesmidlene og omsetningsavgiften som i dag, men:
 - Det opprettes et «Råd for markedsbalansering kjøtt og egg». Dette rådet skal være direkte innstillende organ til Landbruksdirektoratet /Omsetningsrådets sekretariat
 - Rådet sammensettes av tre representanter fra Nortura og tre fra KLF, alle med lik stemmevekt
 - Rådet skal behandle saker om produksjonsregulering, saker som krever særskilt behandling i OR mv
 - Rådet skal behandle nivå på omsetningsavgift og tidslinje for avgiften, og innstille for behandling i Norturas konsernstyre
 - Rådet skal ikke drøfte priser eller prisløyper
4. At det skal arbeides for at frivillig produksjonsregulering skal benyttes mer
5. Ved dobbel mottakplikt av rødt kjøtt fordeles de respektive parters markedsandel ved eventuell regulering av skåret vare kjøtt mellom KLF og Nortura.
5. Forsyningsplikten for egg skal gjelde for kvalitet, p.t. avgrenset til kategoriene miljøbur og frittgående, slik at markedsregulator tildeler alle aktører egg under forsyningsplikten ut fra hvilke behov de har i de to kategoriene (økologiske egg kan også vurderes inntatt under ordningen dersom det kan etableres systemer som gjør at risiko og økonomiske konsekvenser for markedsregulator og produsent blir akseptable). Det bør utredes separate omsetningsavgiftsatser for frittgående og miljøinnredet. At det er generell dobbel mottakplikt for industriegg
6. At det skal gjennomgås og lages informasjonsrutiner som sikrer likebehandling mellom partene om hva Nortura gjør som markedsregulator
7. At det innføres en ekstern revisjonsordning som styrker kontrollen med Nortura utøvelse av rollen som markedsregulator knyttet til formål med ordningen
8. At det skal gjennomføres en organisatorisk endring som skiller mellom Nortura og Animalia og OEK, og at det skal utredes om det skal opprettes en felles eller fortsatt være to separate organisasjoner framover

KLF og Nortura erkjenner at en større grad av bransjesamordnet markedsbalansering krever stor bevissthet om de konkurranserettslige aspektene. Vår vurdering er at de endringene vi foreslår er innenfor dagens konkurranseregelverk. Vi forventer likevel at også myndighetene vurderer disse problemstillingene grundig.

SG
S.S.

Felles innspill om ny markedsbalanseringsordning

Rapporten «Evaluering av markedsbalansering i jordbruket» ble i juni 2015 overbragt Landbruks- og matministeren. Mandatet til utvalget som kom med rapporten var; sterkt forenklet; *Å gjennomgå dagens system for regulering av råvaremarkedene i jordbruket og legge fram forslag til alternative måter å legge til rette for markedsbalansering på.*

Det såkalte «Balanseringsutvalget» kom ikke med en klar anbefaling i sin rapport. Tre av medlemmene støttet et alternativ med å styrke Omsetningsrådet og redusere samvirkets rolle. Fire medlemmer støttet en markedsbasert balansering, hvorav ett medlem med forbehold om en konsekvensutredning av virkninger for forbrukerne. Og fire medlemmer støttet en videreføring av dagens ordning med effektivisering og forenkling.

Nortura og KLF var ikke samlet om hvilke alternativer som en som bransje ønsket. Men begge partene var enige om behovet for en organisert markedsbalansering.

I etterkant av framlegging av rapporten, har KLF og Nortura hatt en tett dialog med det formål å søke en omforent løsning for hvordan bransjen ønsker markedsbalanseringen organisert og utført framover.

KLF og Nortura, som samlet representerer bort imot hele egg- og kjøttbransjen i Norge, har så gjennom denne prosessen blitt enige om en del prinsipper og konkrete løsninger som en anbefaler legges til grunn når ny ordning for markedsbalansering skal utformes.

Den felles prosessen har søkt å ivareta følgende hensyn:

- Ordningen skal gi nødvendig forutsigbarhet og trygghet for norske bønder i forhold til å sikre avsetning for deres produkter samt pris i forhold til de rammevilkår som er satt
- Ordningen skal bidra til at norske forbrukere opplever at et mangfold av norske egg og kjøttprodukter er tilgjengelig over hele landet
- Ordningen skal ikke være konkurransevridende mellom aktører innen egg- og kjøttbransjen
- Ordningen skal ikke være fordyrende for norske forbrukere men tvert imot bidra til en mest mulig effektiv råvarehåndtering og -omsetning

Markedsreguleringssystemet skal utformes av hensyn til primærprodusentene og forbrukerne, og skal ikke være et sikkerhetsnett for omsetnings- eller foredlingsleddene.

Pris skal være det viktigste langsiktige balanseringsvirkemidlet mellom tilbud og etterspørsel av kjøtt og egg.

Samtidig er det en viktig forutsetning for å oppnå de ønskede effekter at systemet utformes slik at det ikke påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet, jf. rammeforskriftens § 1 Formål. Markedsregulator plikter derfor å sikre lik tilgang til relevant forsynings- og markedsinformasjon til alle aktører på samme tid.

For eksisterende ordninger som ikke omtales spesielt i dette notat er partene enig om at gjeldene ordninger knyttet til markedsbalansering i utgangspunktet bør opprettholdes.

KLF og Nortura erkjenner at en større grad av bransjesamordnet markedsbalansering krever stor bevissthet om de konkurranserettslige aspektene. Vår vurdering er at de endringene vi foreslår er innenfor dagens konkurranseregelverk. Vi ber likevel om at også myndighetene vurderer disse problemstillingene grundig.

Næringen må fortsatt selv ta ansvar

KLF og Nortura er enige om at forutsetningen for en velfungerende og effektiv markedsbalansering herunder faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, er at produsentene selv tar ansvar for markedsbalansen, både gjennom finansiering (omsetningsavgift) av ordningen og gjennom at Omsetningsrådet har kontroll på bruken av denne og styring av balanseringsvirkemidlene. Men en er også enige om at en samlet bransje må ta ansvar for gjennomføringen av markedsbalanseringen på en effektivt og kostnadseffektiv måte.

Markedsregulator må videre ha ansvar for prisuttak innenfor de rammer som markedsbalansen, Jordbruksavtalen og importvernet gir.

Rådet for Markedsbalansering for kjøtt og egg

For å oppnå en mest mulig målrettet og effektiv markedsbalansering i forhold til formål og kostnad ved ordningen, er det avgjørende å sikre god dialog mellom aktørene for å ha innsikt

i markedssituasjonen og hvilke tiltak som til enhver tid er optimale, samt oppnå størst mulig oppslutning om de tiltak som bør gjennomføres.

Det bør derfor opprettes et «Råd for Markedsbalansering for kjøtt og egg»

Dette rådet må ha en juridisk og faglig forankring for sine oppgaver og ansvarsområder i en forskrift knyttet til «Lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror» (Omsetningsloven).

Rådet skal være innstillende organ overfor ansvarlig myndighet (p.t. Landbruksdirektoratet som er sekretariat for Omsetningsrådet) i spørsmål som omhandler produksjonsregulering og balanseringstiltak som krever særskilt godkjenning i Omsetningsrådet.

Rådet skal være balansert partssammensatt med tre representanter fra henholdsvis Nortura og KLF, og der alle har lik stemmerett.

Rådet skal behandle saker om tiltak for produksjonsregulering, avsetningstiltak som krever særskilt godkjenning i Omsetningsrådet, nye former for avsetningstiltak og andre relevante markedsbalanseringstiltak herunder utforming og gjennomføring av frivillig samarbeid om markedsbalanseringstiltak forutsatt at dette er hjemlet i forskrift. Regulering av skåret vare skal videre behandles i rådet før et slikt virkemiddel evt. tas i bruk. Rådet skal også drøfte nivå på omsetningsavgift og tidshorison for ulike avgiftsnivå og innstille til konsernstyret i Nortura på vedtak om dette.

Rådet kan ha eksterne representanter/observatører med talerett, f. eks fra Landbruksdirektoratet.

Nortura skal være sekretariat for Rådet.

Rådet skal møtes på regulær basis og bør holde 3 – 4 møter i året, selv om det ikke er saker som krever spesiell oppfølging i forhold til rådets overordnede formål (som går på saker som omhandler produksjonsregulering og balanseringstiltak som krever særskilt godkjenning i Omsetningsrådet). Rådet skal på slike møter m.a. kunne gjennomgå Markedsregulators prognoser og markedssituasjon for å sikre at nødvendige tiltak kan iverksettes i god tid før akutte situasjoner skulle måtte oppstå.

Det skal være åpent for partene å be om at Rådet for markedsregulering kalles inn ved dokumenterbare behov som er relevante for rådets mandat og arbeidsoppgaver.

Rådet skal under ingen omstendigheter drøfte fastsetting av priser og prisløyper.

Frivillig produksjonsregulering

Det er kostnadseffektivt å gjennomføre markedsbalansering så tidlig i verdikjeden som mulig ved hjelp av produksjonsregulering. Siden avsetningstiltak som tidligere var aktuelle har blitt svekket og særlig pga. av bortfall av muligheten for reguleringseksport vil ulike tiltak for produksjonsregulering være viktig.

Nortura og KLF er enige om at frivillig produksjonsregulering, finansiert over omsetningsavgiften, vil være et sentralt element framover for god og effektiv balansering av markedene for kjøtt og egg. Utforming og gjennomføring av slike tiltak vil derfor være en viktig del av rådets funksjon. Partene mener det viktig å videreutvikle nye virkemidler innenfor produksjons- og markedsregulering

Partene er enige om at produksjonsregulering ikke skal erstatte pris som hovedvirkemiddel for å sikre langsiktig tilpasning mellom produksjonskapasitet og produksjonsvilje til markedets etterspørsel.

Transparent og kontrollerbar ordning

KLF og Nortura er enige om at legitimiteten for det arbeidet som markedsregulator gjør, avhenger at det er transparent og kontrollerbart. Partene er derfor videre enige om at kontrollen av hvordan ordningen virker i praksis i forhold til formål må styrkes gjennom en forvaltningsrevisjon. Denne revisjonen skal spesielt se på utførelse av Informasjonsplikten og hvordan uavhengige aktører opplever oppfyllelse av dobbel mottaksplikt (i den grad det finnes) og utøvelse av forsyningsplikt i forhold til hvordan ordningene til enhver tid er utformet og markedsregulators faktiske ansvar. Det er naturlig at Landsbruksdirektoratet utfører en slik revisjon.

KLF og Nortura er enige om at markedsregulators plikt til å sørge for at alle aktører har lik tilgang på informasjon (dvs oppfyllelse av Informasjonsplikten) er avgjørende for at markedsbalanseringen skal kunne utføres i samsvar med ordningens intensjon og formål.

Det må derfor sikres at alle tiltak, prognoser og priser mv, som markedsregulator gjennomfører, blir tilgjengeliggjort likt for alle aktører. Det må i det henseende opprettes gode systemer for å kunne dokumentere at markedsregulators kommersielle organisasjon ikke har tidligere tilgang på informasjon som kommer fra Nortura totalmarked enn andre aktører.

Som et tiltak for å oppnå bedre tydelighet må alt som i dag dekkes av informasjonsplikten, og som markedsregulator skal informere om, offentliggjøres via en uavhengig digital løsning før den distribueres internt hos Nortura.

Bedre markedstilpasning rødt kjøtt

Det er ved ordinær regulering av rødt kjøtt i en overskuddssituasjon ikke dobbelt mottaksplikt.

Dersom det iverksettes regulering av skåret vare og så lenge dette pågår, skal en ordning med dobbel mottaksplikt for regulerte produkter gjelde. Det innebærer at markedsregulator plikter å ta imot skåret vare som er innenfor ordningen også fra aktører utenom samvirke, avgrenset mengde-messig oppad til de respektive aktørers prosentvise markedsandel i tilførselsmarkedet siste periode, i forhold til det samlede regulerte volum. En slik ordning vil kunne bidra til å bedre dekke opp forbrukerbehov i markedet. I særlige tilfeller kan andre begrensninger og fordelinger i andel mottak fra andre aktører besluttes i Rådet for Markedsbalansering kjøtt og egg.

Markedsbalansering egg

Partene er enig om at stabilitet i pris og sikkerhet for avsetning er særlig viktig for eggprodusentene der mange relativt nylig har gjennomført store investeringer knyttet til regelendringer for hold at verpehøner. Sikkerhet for levering sikrer også totalt sett god utnyttelse av samfunnets ressurser og forbrukeren stabil tilgang til norske egg.

Markedsbalanseringen for egg må fortsatt finansieres av omsetningsavgiften og det er en overordnet målsetting at denne balanseringen utføres så effektivt som mulig til enhver tid.

Partene ønsker derfor å få utredet om det bør innføres differensiert omsetningsavgift for egg med utgangspunkt i kvalitet, p.t. avgrenset til egg fra produksjoner fra miljøbur og frittgående (økologiske egg kan også vurderes inntatt under ordningen dersom det kan etableres systemer som gjør at risiko og økonomiske konsekvenser for markedsregulator og produsenter blir akseptable). Dette for å lettere kunne oppnå god markedsbalansering og dekking av det forbrukernes faktisk etterspør i forhold til slike kvaliteter.

Forsyningsplikt egg

Forsyningsplikten skal gjelde for norskproduserte konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden, jf. Jordbruksavtalen.

I en normal markedssituasjon (definert som når det ikke er administrativt nedsatt toll) skal markedsregulator gi alle aktører samme dekningsgrad med norsk råvare med utgangspunkt i aktørens bestilling uten hensynstagende til tidligere bestillingshistorikk eller markedsandel.

Når det er underskudd av konsumegg innenlands og tollen på egg er satt ned i henhold til forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer, skal markedsregulator fordele varemengdene mellom aktørene på grunnlag av deres ordinære kjøp av egg siste periode.

Ved underskudd av konsumegg, skal ikke konsumegg gjennom forsyningsplikten nyttes for å dekke opp underdekning av industriegg som produksjonsgrunnlag ved eggproduktfabrikk.

Forsyningsplikten skal gjelde for kvalitet, p.t. avgrenset til kategoriene miljøbur og frittgående, slik at markedsregulator tildeler alle aktører egg under forsyningsplikten ut fra hvilke behov de har i de to kategoriene (økologiske egg kan også vurderes inntatt under ordningen dersom det kan etableres systemer som gjør at risiko og økonomiske konsekvenser for markedsregulator og produsent blir akseptable). Underdekning av egg fra en produksjonsform, samtidig med overdekning av en annen, vil imidlertid ikke gi grunnlag for administrativt nedsatt toll.

Dobbelt mottaksplikt

Dobbel mottaksplikt skal alltid gjelde for industriegg.

Når det gjelder konsumegg har aktørene rett til leveranse på dobbel mottaksplikt når det er overskudd i markedet – definert som overskudd hos den største volummessige aktøren i markedet.

Oppsummering

KLF og Nortura er enige om at gode systemer for markedsbalansering er viktig for å sikre produksjon av trygg norsk mat til markedets behov. Sikkerhet for levering og stabilitet i pris er avgjørende sikkerhetsnett for produsentene.

Partene er derfor enig om at Nortura i foreslåtte ordning skal være markedsregulator og at Råd for Markedsbalansering for kjøtt og egg forskriftsfestes og etableres.

Oslo 17.08.2016

Sveinung Svebestad

Styreleder Nortura

Hans Thorn Wittusen

Visekonsernsjef Nortura

Ståle Gausen

Styreleder KLF

Bjørn-Ole Juul-Hansen

Adm. dir KLF